

פתרון הבחינה

אזרחות

קיץ תשע"ח, 2018, שאלון: 34282

מוגש ע"י צוות המורים של "יואל גבע"

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

הנבחרים נדרשו לענות על שתיים מבין השאלות 1-3

שאלה מספר 1

הצג: תפקיד הממשלה בחקיקת משנה: חקיקה הנעשית על ידי הרשות המבצעת ומטרתה לאפשר ביצוע החוק וקידום מטרותיו, ע"י פירוט העקרונות שנקבעו בחקיקה ראשית. חקיקת משנה לא יכולה לעמוד בסתירה לחקיקה ראשית והיא נתונה לפיקוח וועדות הכנסת. סמכות זו של השרים נובעת מכך, שהכנסת אינה יכולה לעמוד בעומס החקיקה על מנת לקיים חיים סדירים במדינה. בנוסף, יש צורך פעמים רבות במומחיות מיוחדת לעניין מסוים, שאינה מצויה בדרך כלל בכנסת.

ביסוס: "לצערך, שרי הממשלה אינם מסתפקים בתפקידם – לקבוע את המסגרת החוקית והביצועית הדרושה למשרדיהם כדי שיוכלו להוציא לפועל את החוקים שחוקקה הכנסת."

הסבר: אחת המטרות של חקיקת המשנה היא מתן אפשרות לבצע את החוק ולקדם את מטרותיו. בקטע טוען הדובר ששרי הממשלה אינם מסתפקים בתפקידם זה, של להוציא לפועל את החוקים שחוקקה הכנסת, והם פועלים גם לקצר תהליכים, בכל הקשור להליך חקיקת החוקים הרגילים. מצב זה יגרום, לטענתו, לטשטוש הגבול בין סמכות הממשלה ובין סמכות הכנסת.

שאלה מספר 2

הצג : תפקיד הכנסת בביקוח וביקורת : לכנסת יש תפקיד חשוב כרשות מפקחת ומבקרת. הכנסת מבקרת ומפקחת הן על הרשות המבצעת והן על הרשות השופטת במספר רב של דרכים – במליאת הכנסת שם מתקיימים הדיונים, בוועדות הכנסת השונות שם נדונים (בין השאר) חוקים שונים, בהצעות לסדר היום, אישור תקציב המדינה ועוד.

ביסוס : "אבל כשנדרשות בדיקה מעמיקה של פעולות הממשלה והבטחת פעולתה בהתאם לאינטרס הציבורי – הפעלתנות של חברי הכנסת כמעט נעלמת".

הסבר : הכותב טוען שהכנסת לא ממלאת את תפקידה בביקוח וביקורת. חברי הכנסת עסוקים בהגשת הצעות חוק רבות, שאין להן סיכוי להתקבל, אולם לא משקיעים זמן בהגבלת השלטון, על ידי בדיקת פעולות הממשלה והבטחת האינטרס הציבורי.

שאלה מספר 3

הצג : עקרון שלטון העם : עיקרון יסוד של הדמוקרטיה לפיו כלל האזרחים (הרוב והמיעוט) הם מקור הסמכות. העם הוא השליט, אולם בשל אילוצים שונים המדינה מנוהלת בפועל על ידי נציגים של העם הנבחרים בבחירות ומכהנים לזמן קצוב המוגדר בחוק.

ביסוס : "...לשם כך על חברי הכנסת לזכור שבאחריותם לנהל כראוי את הליך קבלת החוקים, בהתאם לאחריות שהטיל עליהם הציבור שמכוחו הם פועלים..."

הסבר : הכותב טוען שעל חברי הכנסת לזכור את התפקיד המוטל עליהם – עליהם לחוקק חוקים בצורה אחראית והכל בהתאם לאחריות שהטיל עליהם הציבור, ששלח אותם לכנסת. בכך בא לידי ביטוי עקרון שלטון העם, לפיו האזרחים הם מקור הסמכות הבוחרים נציגים שיכהנו לזמן קצוב. אותם נציגים, חברי הכנסת, צריכים לפעול בשם ולטובת שולחיהם.

